

пайки с нея по масата запява. Песента ѝ започва от съпруга като глава на къщата и пее за всеки член от фамилията (ж., 69 г.).

Сурвакарчетата във всички цигански/ ромски групи са както момчета, така и момичета.

Тръгват „на сурви“ веднага след полунощ (лингурари, бургуджии) или рано сутринта на 14 януари (тракийски калайджии, кардараши, демирджии, фичери, лахо). Бургуджиите в Русенско искат да ги сурвака момче: „Преди да дойде някой да ни сурвака, гледаме кой ще дойде. Ако е момче – хубаво, пускаме го, ако е момиче не го пускаме вътре. Късметът не щем му – мъж трябва да е“ (Конович, Ненов 2009: 67).

Коледуването в българската традиция е обичай, който се изпълнява от полунощ до изгрев слънце на Коледа. Основните участници са неженени момци, които съставят коледарски групи. Обикалят, благославят всеки дом, пеят песен на всеки член от семейството. Така с магическата сила на словото благославят за здраве, благополучие и плодородие. Момъкът, който коледува, вече е готов за женитба.

Фичери и лингурари събират *коледарски дружини*. И докато при старозагорските фичери има смесване на коледуване със сурвакане – дружината е само от ергени, то при лингурарите/ копанарите се отличава с карнавално-маскарадния си характер. В с. Ягода, Старозагорско млади мъже (задължително неженени) се маскират като булки, намазват кожи, вземат дървени саби. Често в дружината се включват и жени, които също слагат маски. Обикалят из селото и пеят за здраве. Лингурарите казват, че по този начин гонят злите сили.

Коледуването не носи значението на мъжката инициация, както при българите и затова в коледарската дружина се включва и жена. Като пазител на традицията, заедно с мъжете тя продължава оптимизма на празника в коледната нощ.

Копанар от с. Аксаково, Варненско, предците на когото са чергарствали в източните български земи, разказва: “Моята баба също коледуваше. Тя пееше заедно с мъжете. С неин братовчед, още един роднина, и тя една жена пееше.. С китка мушката и чемшир, вързани с червен конец.... Ходят по роднини. В чужди къщи – не. Ний си ходехме само на нашите къщи...” (Иванова, Кръстев 2006: 262).

За циганите/ ромите най-обичаният празник е *Гергьовден* (23 април/ 6 май). Празнуват го и дасикане, и хорохане рома. Наричат го “*Хедерлез*”, “*Идерлез*” и всички подчертават, че това е един и същ празник, но с различни имена. Той е в разцвета на пролетта и след него вече идва лятото. Почитането на свети Георги е свързано с легендата, че в ония времена, когато в жертва се принасяли момчета, светецът се смилява, дава от своето стадо едно агне и спасява децата (Марушиакова, Попов 1993: 174).